

"לצערי חייבים למכור את העסק"

לורנס פישר

ניוזלטר מספר 31

שלום לכם, טוב שאתם עדיין איתי, זה לא מובן מאליו. אני כותב את הניוזלטר הזה בצל הפלישה הרוסית לאוקראינה וכולי תקווה שיגמר בקרוב.

זה לא סוד שהיטלר לא אהב את היהודים, למעשה הוא שנא אותנו ולא בדיוק רצה אותנו באירופה. בגרמניה, לפני מאה שנים, היהודים היו חלק מחיי היום-יום בגרמניה: רופאים, מדענים, בנקאים, עורכי דין ובעלי מקצועות אחרים וחלקם היו עשירים מאוד. הנאצים העדיפו את גרמניה לגרמנים, ארים, ובעיניהם היהודים היו זרים. הם לא היו יפהפיים, בלונדינים ועם עיניים כחולות. טוב, פעם אני הייתי כזה ונשארו לי רק עיניים כחולות. לפחות דבר אחד אני מוריש לילדה שלי.

כשהמפלגה הנאצית השתלטה על גרמניה ב-1933, הם החלו מיד לסלק יהודים מכל תחומי החיים הציבוריים. יהודים פוטרו מעבודות רבות במגזר הציבורי כמו שירות המדינה וההוראה או נאלצו לעבוד רק כיועצים במקצועות של עריכת דין, רופאים ואפילו ראיית חשבון. על עסקים בבעלות יהודית, חלקם מצליחים מאוד, הוטל חרם, דומה לחרם על מוצרים של ישראל. היו גם קריאות רבות ליהודים לחזור לפלסטינה, מאוד אירוני מכיוון שהיום אירופאים רבים אומרים "צאו מפלסטין".

לא תמיד חרם על עסקים יהודיים היה פשוט, כי חלק מהעסקים כמו בית הכלבו "הרמן טייץ" היו מוצלחים מאוד. הרמן טייץ, המייסד השותף של חנות הכלבו בשם זה, היה יליד פולין והיה הראשון שהוציא לפועל את רעיון הכלבו בגרמניה. החנות Ka-De-We הברלינאית הייתה אחת החנויות שלהם. איך אפשר לעשות חרם על כל בו גדול?

הנאצים הוציאו לפועל את תהליך "האריזציה", כלומר העברת עסק בבעלות יהודית ללא-יהודים, והפיכתם לאריים. בתהליך היו שני שלבים ברורים, מרצון (וולונטארי) שהיה מ-1933 עד ליל הבדולח בשנת 1938 וכפוי שהחל לאחר ליל הבדולח.

בעלי העסקים היהודים חוו אפליה כלכלית וחברתית. תחת "**אריזציה מרצון**" עודדו הנאצים, לעיתים עם הפעלת כח, אנשי עסקים יהודים למכור את עסקיהם בשבריר מערכם, לעיתים נמוך עד כדי 20-30% משווים האמיתיים. אחת החברות שנאלצה "למכור מרצונה" את עסקיה, היתה חנות הכלבו הרמן טייץ. זו הייתה חברה מוכרת והלוגו שלה היה ידוע ועם המכירה התעוררה בעיה שהשם היה "יהודי מדי". תיקף עם המכירה שינו הנאצים את השם להרטי (Hertie) כאשר השם נשלף מה שם הקודם (HERman TIETz) כפי שניתן לראות בחותמות המכונה (Meters):

במצב "התנדבותי" זה, כשני שלישים מהעסקים בבעלות יהודית סגרו את שעריהם או נמכרו.

יחד עם זאת מגיעים הפוגרומים האלימים של ליל הבדולח ב-10-9 בנובמבר 1938. ההפגנות האלימות בארה"ב ב-2020 היו משחקי ילדים ליד ליל הבדולח. הפוגרומים שבוצעו הראו ליהודים שהם כבר לא בבית בגרמניה, כאילו שעד אז היה להם ספק. מי שחשב שהפוגרום היה ספונטני בטח חושב שגם האינתיפאדה השניה הייתה אקט ספונטני. מיד אחרי האירועים, ב-12 בנובמבר, פרסמה ממשלת גרמניה את "**הצו על חיסול יהודים מהחיים הכלכליים הגרמניים**". חוק זה אסר למעשה על יהודים להפעיל חנויות, סוכנויות ומסחר. נאסר עליהם למכור סחורות או שירותים מכל סוג שהוא. "צו ניצול נכסים יהודיים" מיום 3 בדצמבר קבע מגבלת זמן להעברה וקבע שווי מכירת החברות, בשבריר משווי השוק שלהן. כל עסק יהודי שנותר קיבל אדם לא-יהודי שיפקח על המכירה המיידית ללא-יהודים. שכר הטרחה של המתווך היה כמעט זהה לסכום המכירה ושולם על ידי הבעלים לשעבר. פירוש הדבר שהבעלים היהודי נשאר כמעט ללא רווח. כדוגמה, חברת הבדים בבעלות יהודית "יוס. קניגסברגר" נאלצה למכור את עסקיה לחברת אחרת בבעלות לא-יהודית בשם "מייסנר ושות"

Stempelbild

AACHEN
16.2.28
1

3589

**Jos. Königsberger
Tuchfabrik
Aachen**

DEUTSCHES REICH
030

Francotyp: *B 896* Post: *Aachen 1*

Firma: *Jos. Königsberger Meißner & Co. K.G.*

Motor: *Levy (lg.)* Nr. *235748* 220 Volt ~ 1/6 Ps

Übersetzung: Motor: *120φ* Masch.: *100φ* Riemen *JB*

Geliefert: *16.2.1928*

1. **Tuchfabrik
Meißner & Co. K.G.
28.3.39. Aachen**

II **000**
Deutsche Reichspost

Sperrung auf: *500,-*
angefangene Karte Nr.: *001*

96 Permutationsnummer: *1054*
ees:

Merkmale: *Wertzahlen Stahl, Briefkasten u. Untergestell m. Gummi*

הייתי רוצה לומר שמאז זוועות השואה, העולם השתנה והתפתח, אבל עם עליית השנאה ברחבי העולם, לצערי אינני יכול לומר זאת. בניוזלטר הזה, לציון מספר 30, החלטתי להוציא לאור סיפור שלא כתבתי עליו אף פעם וזו הפעם הראשונה שאני מפרסם אותו. אח"כ אתרגם לבלוג שלי, אל דאגה. אז למה לא כתבתי על זה אף פעם? קודם כל בגלל שאני משתדל לכתוב על חומר בולאי שיש ברשותי (לא תמיד) ובסיפור הזה, אין לי כלום. שנית, רק שמעתי על זה לאחרונה.

נהניתם, ספרו לחבריכם, עוד יותר נהניתם, תרגישו חופשיים לשתף. לא נהניתם, אז אולי תהנו מהסיפור הבא.

אז זהו, זה הסיפור של היום, ויש עוד אבל בפעם הבא.

תגובות בקשות וכד' ניתן לשלוח אלי ל lf.stamps@gmail.com

אם רוצים להפסיק לקבל את הניוזלטר, נא לשלוח לי מייל חוזר

מוזמנים גם לבקר באתר: <https://stampandstories.blogspot.com>

וגם בערוץ היוטיוב שלי: <https://www.youtube.com/channel/UCHGHIvoXTTM0rpyd3zW3lQQ>